

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/o-ipn/nagrody-i-odznaczenia-ipn/nagroda-kustosz-pamieci-narodo/nagroda-kustosz-pamieci-narodo-11/24284,Zdzislaw-Rachtan-19242014.html>
03.03.2026, 04:42

Zdzisław Rachtan (1924-2014)

10.05.2016

zdjęcie Zdzisław-Rachtan

Żołnierz Armii Krajowej. Podporucznik czasu wojny. Okupacyjne nazwisko „Zdzisław Drzazga”.

Urodził się 9 marca 1924 r. w Starachowicach-Wierzbniku w rodzinie Stefana i Jadwigi z d. Sułek.

Od 1940 r. zaangażowany w konspirację w szeregach Narodowej Organizacji Wojskowej. Przyjął pseudonim „Halny”. W marcu 1943 r. włączony został do oddziału dywersyjnego NOW pod dowództwem chor. Tomasza Wagi „Sęka”, „Szorta”. Pełnił w nim funkcje dowódcy drużyny i zastępcy

dowódcy plutonu. Odbił także szkolenie podoficerskie. W 1943 r. przeszedł cały szlak bojowy Zgrupowań Partyzanckich AK „Ponury”.

Jeden z pomysłodawców i inicjatorów ufundowania kapliczki Matki Boskiej Bolesnej na Wykusie – pierwszego w Polsce pomnika poświęconego Armii Krajowej. W trakcie II wojny światowej Wykus stanowił bazę, w której stacjonowali żołnierze polskiego podziemia. Jeden z głównych działaczy ogólnopolskiego, niezależnego od ZBoWiD środowiska kombatanckiego, które funkcjonowało w latach 1957-1989.

Organizator słynnych w całym kraju „koncentracji” – czerwcowych spotkań w Górach Świętokrzyskich na Wykusie i w Wąchocku, skupiających weteranów AK, a od końca lat siedemdziesiątych również przedstawicieli opozycji demokratycznej: ROPCiO, KOR, KSS-KOR,

„Solidarności”, „Solidarności Walczącej”, KPN, NZS, a także Ruchu Harcerstwa Rzeczypospolitej. Z inicjatywy Środowiska w 1984 r. na rynku w Wąchocku stanął pierwszy w Polsce figuratywny pomnik oficera AK – mjr. Jana Piwnika „Ponurego”. Trzy lata później, w roku 1987, po 18 latach starań do Polski sprowadzone zostały z ZSRR prochy poległego w 1944 r. „Ponurego”.

Jeden z twórców archiwum Środowiska „Ponury”-„Nurt”, które obecnie posiada ok. 10 metrów bieżących spuścizny po żołnierzach Armii Krajowej z całej Polski, walczących w latach 1943-1944

w Górach Świętokrzyskich. Fundator tablicy pamiątkowej Jana Nowaka-Jeziorańskiego i Jego żony Greta w Kaplicy Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Warszawie.

Od 1979 r. członek nieformalnego Społecznego Komitetu Uczczenia Pamięci Generała Stefana Roweckiego „Grota” i Jego Żołnierzy. Jeden z założycieli Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Honorowy Prezes Środowiska Świętokrzyskich Zgrupowań Partyzanckich Armii Krajowej „Ponury”- „Nurt”.

Odznaczony m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2008), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1995), Krzyżem Kawalerski Orderu Wojennego Virtuti Militari (1944), Krzyżem Walecznych (1945), Krzyżem Armii Krajowej (1961), Odznaką Środowiska „Ponury”-„Nurt”, Odznaką 2 pułku piechoty Legionów AK.

Zmarł 26 stycznia 2014 r. w Warszawie.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)